

Asia: VN/10692/2026

Fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttaminen

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset kommentit

Luonnonvarakeskus kiittää mahdollisuudesta lausua fosforia sisältävien lannoitevalmisteiden ja lannan käytöstä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta (VN/10692/2026).

Luonnonvarakeskus ei näe perusteita poistaa lantapoikkeus vain esitetyiltä 23 kunnalta, vaan poisto on perusteltu koko Suomessa. Taajama-alueiden puuistutuksille Luonnonvarakeskus ei puolla vapautusta kasvualustan fosforipitoisuuden huomioinnille.

Kommentit pykälään 4a § Lantapoikkeus ja liitteeseen 3

Luonnonvarakeskuksen selvitys fosforiasetuksen lantapoikkeuksen ympäristö- ja talousvaikutuksista osoittaa, että pysyvä lantapoikkeus lisää fosforikuormitusta kaikilla Suomen vesistöalueilla verrattuna lannan levitykseen ilman lantapoikkeusta. Kyse ei ole ainoastaan Saaristomeren alueesta, joka muutosesityksessä on nostettu lantapoikkeuksen poistamisen ainoaksi alueeksi. Myös muualla Suomessa on tarve tehostaa lannan käyttöä ja vähentää vesistövaikutuksia, Saaristomertakin suurempaa kuormituksen vähenemistä on saavutettavissa esimerkiksi Pohjanlahden rannikkoalueilla (Kuva 8 lantapoikkeuksen vaikutusten selvityksessä), joilla vesistöjen tila on heikkenemään päin.

Luonnonvarakeskuksen laskemat arviot lannan kuljettamisen kustannuksesta suhteessa sillä saavutettavaan päästövähennykseen puoltavat kuljetuksen hyödyntämistä yhtenä toimena maatalouden ravinnekuormituksen vähentämiseen ja vesipuitedirektiivin tavoitteiden edistämiseen Suomessa. Samalla lannan käyttö nykyistä laajemmalla peltoalalla edistää muita maatalouden kestävyysliittyviä asioita, kuten lannoitusaineiden huoltovarmuuden ja omavaraisuuden lisäämistä ja kiertotalouden edistämistä.

Asetusmuutoksen vaikutus ei ole esitetyissä Saaristomeren alueen kunnissakaan yhtenäinen. Varsinais-Suomessa lantafosforia muodostuu 1760 t/v. Ainoastaan lantafosforia käytettäessä koko alueen fosforilannoitus on hieman alijäämäinen (kasvien tutkitun tarpeen mukainen lannoitus

tuottaa peltotaseen -1 kg/ha). Fosforiasetuksen mukaan lannoitettaessa alijäämä olisi suurempi, luokkaa -5 kg/ha. Ääripäinä kasvintarpeen mukaisen lannoituksen mukaan ovat ylijäämäiset Oripää ($+16$ kgP/ha) ja Vehmaa ($+11$ kgP/ha) sekä alijäämäiset Somero (-8 kgP/ha) ja Salo (-3 kg/ha). Fosforiasetuksen mukaan ja ilman lantapoikkeusta lannoitettaessa ylijäämäiseksi jäävät edelleen Oripää ($+11$ kgP/ha) ja Vehmaa ($+7$ kgP/ha). Alijäämät kasvavat Somerolla (-10 kgP/ha) ja Salossa (-8 kgP/ha).

Näistä syistä Luonnonvarakeskus ei näe perusteita poikkeuksen poistamiselle vain esitetyissä kunnissa.

Esitetty laskenta perustuu seuraaviin tietoihin, joita ollaan Luonnonvarakeskuksessa päivittämässä, mutta jotka eivät valitettavasti ehdi tähän lausuntoon:

Eläinmäärät: naudat, siat, siipikarja, lampaat ja vuohet 2020, hevoset 2018, turkiseläimet 2021

Viljellyt kasvit 2020

viljavuusdata 2015–2019 kuntakohtaiset jakaumat

Kommentit pykälään 10 § Fosforin käyttö viher- ja ympäristörakentamisessa

Puuistutusten yhteydessä on selvää, että rajoite 60 kg/ha ei toimi, jos levityksen pinta-alaksi lasketaan ainoastaan istutuskohta; silloin neliömetrille voisi lisätä ainoastaan 6 g liukoista fosforia. Koska pintavalunta ei ole ainoa fosforin kulkureitti vesistöön, salaojitetuilla istutusalueilla jonkinlainen sääntely on tarpeen, etteivät tiheästi istutettavat alat muodostu kuormituslähteiksi. Kun esimerkiksi mädätetyn jätevesilietteen fosforin liukoisuus on aluksi hyvin vähäistä, mutta kasvaa lietteen hajotessa maassa, sääntely olisi kohdistettava kokonaisfosforin lisäykseen. Ympäristökorvauksen 2014–2020 fosforitaulukoissa oli hedelmätarhojen perustamisvaiheen suurimmat sallitut fosforin lisäysmäärät viljavuusluokissa tyydyttävä-hyvä 40 – 60 kg/ha. Luonnonvarakeskus pitää tätä suuruusluokkaa sopivana perusteena kasvualustojen liukoisen fosforin rajan määrittelyyn myös taajamiin istutettaville puille. Em. puitakin voidaan lannoittaa kasvun aikana eikä vain istutettaessa ja näin vähentää kuormitusriskiä.

Luostarinen Sari
Luonnonvarakeskus